

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΤΟΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

2018

ΔΡ. ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΚΑΜΑΡΑ

TIME HERITAGE

DEN-CUPID

Digital Educational Network For Cultural
Projects Implementation And Direction

Ευρώπη: Μια ήπειρος, πολλοί πολιτισμοί

- ▣ <https://www.youtube.com/watch?v=5eSN06rsbnk>

Τι είναι η πολιτιστική κληρονομιά;

- ▣ «Πολιτιστική κληρονομιά είναι ο καμβάς πάνω στον οποίο υφαίνονται οι ζωές και οι κοινωνίες μας», λέει το Συμβούλιο της Ευρώπης καθιερώνοντας το πρώτο Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
- ▣ Δεν είναι μόνο η αρχαιολογία, τα ιστορικά κτίρια, η τέχνη, η λογοτεχνία, τα ιστορικά τοπία, αλλά και οι ιστορίες που λέμε στα παιδιά μας, το φαγητό που τρώμε, οι γλώσσες που μιλάμε και τα χειροτεχνήματα που φτιάχνουμε. Η πολιτιστική κληρονομιά δημιουργεί ταυτότητες, που σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να διχάζουν, στις περισσότερες όμως κτίζουν γέφυρες που ενώνουν τις κοινωνίες, τις ομάδες, τα άτομα.

Η λέξη Κληρονομιά συνυφασμένη
με τον ελληνικό πολιτισμό...

Γιατί η πολιτιστική κληρονομιά;

- ▣ Ο θεσμός των «ευρωπαϊκών ετών» είναι παλιός, ωστόσο ποτέ ως σήμερα δεν είχε αφιερωθεί στην πολιτιστική κληρονομιά.
- ▣ Μήπως λοιπόν η απόφαση να γίνει το 2018 Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς είναι γιατί έγινε αντιληπτό ότι, σε μια εποχή που οι ευρωπαϊκές αξίες φαίνονται να διέρχονται καμπή, μόνον ο πολιτισμός μπορεί να τις επαναφέρει στο προσκήνιο και να ενδυναμώσει το συναίσθημα του συνανήκειν στη μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια;

Τι σημαίνει το Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς;

- ▣ Το 2018 θα είναι αφιερωμένο πρωτίστως στην κληρονομιά εκείνη που είναι κοινή και μας κάνει να αισθανόμαστε κοντά στους γείτονές μας και τα άλλα μέλη της ΕΕ.
- ▣ Πέρα από τη διαχρονική και διακρατική κληρονομιά, ωστόσο, υπάρχουν πολλά στοιχεία τοπικής κληρονομιάς που θα πρέπει να αναδειχθούν για να μπορέσουμε να φτάσουμε από τη μικρή κοινότητα στην υπερ-τοπική και τελικά στην ευρωπαϊκή πολιτισμική κοινότητα, η οποία μπορεί και πρέπει πια να διαφοροποιείται από την ευρωπαϊκή οικονομική κοινότητα.

Σκοποί και Στόχοι του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς

- ▣ Οι στόχοι που έχουν τεθεί είναι:
- ▣ Να ενθαρρυνθούν οι άνθρωποι να εξερευνήσουν το παρελθόν και την κληρονομιά της Ευρώπης.
- ▣ Να αναδειχθούν οι αξίες του ευρωπαϊκού πολιτισμού
- ▣ Να αναλογιστούμε πόσα πράγματα στην καθημερινότητά μας συνδέονται με την πολιτιστική κληρονομιά
- ▣ reflect on the place that cultural heritage occupies in all our lives
- ▣ Το Συμβούλιο της Ευρώπης πιστεύει πως, επιτυγχάνοντας τους παραπάνω στόχους θα γίνει κατανοητό και από σε μεγάλο μέρος των Ευρωπαίων πως η κληρονομιά τους:
- ▣ Ενδυναμώνει τις κοινωνίες
- ▣ Δημιουργεί θέσεις εργασίας και παράγει πλούτο
- ▣ Παίζει ουσιαστικό ρόλο στις σχέσεις της Ευρώπης με τον υπόλοιπο κόσμο

Έτσι, θα συμβάλουν όλοι στην προστασία και την ανάδειξή του

Η πολιτιστική κληρονομιά στην Ευρώπη σε αριθμούς

- ▣ 300.000 άνθρωποι στην Ευρώπη απασχολούνται άμεσα στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς. Πρόκειται κυρίως για αρχαιολόγους, λαογράφους, εθνογράφους, μουσειολόγους, συντηρητές, διαχειριστές πολιτιστικής κληρονομιάς κ.ο.κ.
- ▣ Άλλα 7,8 εκ. Ευρωπαίοι ασχολούνται με τον κλάδο έμμεσα (ιδιαίτερα σε σχέση με τον τουρισμό που σχετίζεται με την πολιτιστική κληρονομιά).

Η πολιτιστική κληρονομιά στην Ελλάδα σε αριθμούς

- ▣ Το 2017 είδε το φως της δημοσιότητας η Μελέτη για τη Χαρτογράφηση της Πολιτιστικής-Δημιουργικής Βιομηχανίας στην Ελλάδα, που εκπόνησε το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου.
<http://ep.culture.gr/el/Pages/meletes.aspx>
- ▣ Σύμφωνα με αυτήν οι εργαζόμενοι στην ΠΔΒ είναι 110.688 ενώ η βιομηχανία αυτή αποφέρει ετησίως 2,1 δις ευρώ. Μικρό όμως μέρος αυτών, περίπου το 7%, των μεγεθών αφορούν αμιγώς την πολιτιστική κληρονομιά.

Το 2018 θα πρέπει να είναι μια
ευκαιρία για την ενδυνάμωση του
κλάδου

Ατζέντα για το 2018

- ▣ Η επίσημη ατζέντα για το Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς θα παρουσιαστεί στις 7 και 8 Δεκεμβρίου στις Βρυξέλλες.
- ▣ Στη συνέχεια θα ξεκινήσει το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό φόρουμ στο Μιλάνο, όπου και θα παρουσιαστούν επισήμως οι δράσεις.

Άξονες

- ▣ Έχουν διατυπωθεί 10 άξονες για τις δράσεις του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς:
 1. **Τιμώντας την κληρονομιά μας:** ο άξονας περιλαμβάνει τη διαμόρφωση κριτηρίων για δράσεις επέμβασης στο ιστορικό περιβάλλον και τα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς.
 2. **Πολιτιστική κληρονομιά σε κίνδυνο:** καταπολέμηση της αρχαιοκαπηλίας κινητών μνημείων και προστασία ακινήτων μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς.
 3. **Μια κοινή κληρονομιά:** Πώς να φέρουμε την ιστορία, τις αξίες και την κληρονομιά που ενώνουν τους Ευρωπαίους πιο κοντά στον απλό πολίτη.
 4. **Η κληρονομιά στα σχολεία :** Ανακαλύπτοντας τα ευρωπαϊκά μνημεία σε τρυφερές ηλικίες
 5. **Η νεολαία για την πολιτιστική κληρονομιά:** Δράσεις για την ενεργή ενασχόληση των νέων με την κληρονομιά τους.

Άξονες

6. **Νέες χρήσεις για την κληρονομιά:** βρίσκοντας νέες χρήσεις και ερμηνείες για μνημεία βιομηχανικού, θρησκευτικού ή στρατιωτικού χαρακτήρα
7. **Τουρισμός και πολιτισμός:** προωθώντας τον βιώσιμο πολιτιστικό τουρισμό
8. **Ανάπτυξη δεξιοτήτων που σχετίζονται με την πολιτιστική κληρονομιά:** δράσεις που ενισχύουν την εκπαίδευση σε παραδοσιακά επαγγέλματα ή νέες ειδικότητες στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.
9. **Πολιτιστική κληρονομιά για όλους:** δράσεις ενίσχυσης της συμμετοχικότητας στη διαχείριση και ανάδειξη της κληρονομιάς
10. **Η επιστήμη για την κληρονομιά:** πώς η έρευνα, η καινοτομία, η επιστήμη και η τεχνολογία μπορούν να συμβάλουν στην καλύτερη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη της κληρονομιάς.

Φωνές Πολιτισμού

- ▣ Ωστόσο έχει ήδη συσταθεί ένα συνεργατικό σχήμα με την επωνυμία *Voices of Culture* που συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό πολιτιστικών οργανισμών, οι οποίοι σε μεγάλο βαθμό θα αναλάβουν την υλοποίηση και τον συντονισμό δράσεων για το Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Από τα μεγάλα σχήματα...

- ▣ Η σύνθεση αυτή του Voices of Culture αλλά και οι γενικότερες πολιτικές της ΕΕ τον τελευταίο καιρό μπορεί να δημιουργήσουν την υπόνοια ότι το Ευρωπαϊκό Έτος έχει οργανωθεί για να χρηματοδοτηθούν μόνο μεγάλες δράσεις μεγάλων εταιρών..

...στα μικρά.

- ▣ Ωστόσο, αυτό που πραγματικά θα προωθηθεί είναι οι συνέργειες. Υπό την έννοια αυτή και οι μικροί οργανισμοί, συνεργαζόμενοι, θα μπορούν να συμβάλουν σε αυτή τη μεγάλη γιορτή που θα διαρκέσει όλο το 2018.

...Σε λίγο η συνέχεια...

Υπάρχει χώρος για μικρές δράσεις;

- ▣ Το φινλανδικό τμήμα του οργανισμού Europa Nostra, που υπήρξε από τους βασικούς προπαγανδιστές του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς αμέσως μετά την αναγνώριση του έτους υλοποίησε την ημερίδα «Sharing Heritage – Citizens participating in decision-making» που αφορά στους τρόπους με τους οποίους οι πολίτες μπορούν να συμμετάσχουν σε δράσεις που ενισχύουν τον πολιτισμό και την προώθηση των κοινών καταβολών.

Φωνή στους Πολίτες

- ▣ Αποτελεί συνεπώς δέσμευση του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής επιτροπής να ενισχύσουν δράσεις που θα δίνουν φωνή στους πολίτες για να μιλήσουν για τη δική τους πολιτιστική κληρονομιά και τον τρόπο με τον οποίο την βιώνουν.

Δράσεις σε εθνικό επίπεδο

- ▣ Το Υπουργείο Πολιτισμού και τα συναρμόδια Υπουργεία δεν έχουν δημοσιοποιήσει ακόμη επίσημη ατζέντα δράσεων για το Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
- ▣ Ωστόσο γνωρίζουμε ότι εμπειρογνώμονες του Υπουργείου συζητούν με διευθυντές μουσείων και αρχαιολογικών Εφορειών, προκειμένου να προγραμματίσουν δράσεις που θα υλοποιηθούν εντός του έτους.

Ιδέες δράσεων με βάση τις προτεραιότητες

1. Τιμώντας την κληρονομιά μας:

Το πρώτο βήμα για να εκτιμήσουμε και να αναδείξουμε την κληρονομιά μας είναι να την κατανοήσουμε και να την εξετάσουμε από κοντά. Θα προτείναμε λοιπόν, σε επίπεδο δημοτικής ή περιφερειακής αρχής, κατ' αρχήν να γίνουν συστηματικές καταγραφές των σημείων ιστορικού ενδιαφέροντος ούτως ώστε να γνωρίζουν οι δήμοι τον πλούτο της πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Φαίνεται αυτονόητο, αλλά συχνά δεν είναι: η ιεράρχηση των αναγκών και η αποτελεσματική προστασία των μνημείων ξεκινά από τη γνώση τους.

2. Πολιτιστική κληρονομιά σε κίνδυνο:

Δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού κατά της αρχαιοκαπηλίας. Ενεργή προστασία μνημείων σε κίνδυνο.

Συμμετοχή πολιτών σε πανευρωπαϊκές δράσεις για προστασία μνημείων που κινδυνεύουν.

Οργάνωση ομάδων ειδικών (συντηρητών, αρχαιολόγων, μηχανικών κοκ) οι οποίοι θα μπορούν να κινητοποιηθούν σε περίπτωση κινδύνου σε μνημεία και να δράσουν άμεσα.

3. Μια κοινή κληρονομιά

Πώς μπορούμε να φέρουμε την ιστορία, τις αξίες και την κληρονομιά που ενώνουν τους Ευρωπαίους πιο κοντά στον απλό πολίτη; Τι συμβαίνει με περιπτώσεις που τα μνημεία θυμίζουν πικρές μνήμες διχασμού και πολέμου; Μπορούμε να εστιάσουμε σε σημεία που ενώνουν παρά χωρίζουν; Ας αναζητήσουμε τα σημεία αυτά κι ας τα προβάλλουμε στο σήμερα.

4. Η κληρονομιά στα σχολεία

:

Σχεδιασμός εκπαιδευτικών δράσεων (ανοιχτές ημέρες, εκπαιδευτικές επισκέψεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, παιχνίδια), που θα φέρουν τα παιδιά σε επαφή τόσο με την τοπική όσο και με την εθνική ή ευρωπαϊκή κληρονομιά.

5. Η νεολαία για την πολιτιστική κληρονομιά

- ▣ Οι νέοι, με την κινητικότητα που τους διακρίνει, είναι κατεξοχήν αυτοί που μπορούν να ενδιαφερθούν για την κληρονομιά των άλλων (ταξίδια, επιμόρφωση) αλλά και να γίνουν πρεσβευτές της δικής τους πολιτιστικής κληρονομιάς. Ενθάρρυνση εθελοντισμού των νέων, διοργάνωση δράσεων για νέους με έντονο το διαδραστικό στοιχείο, ώστε οι νέοι να αισθανθούν ότι αποτελούν τμήμα της κληρονομιάς τους)

6. Νέες χρήσεις για την κληρονομιά:

Μνημεία βιομηχανικού χαρακτήρα, θρησκευτικοί χώροι ή σύμβολα, ιστορικοί τόποι που θυμίζουν πολεμικές περιόδους μπορούν να διχάζουν αντί να ενώνουν. Η κατανόησή τους όμως στο πλαίσιο της εποχής τους μπορεί να δημιουργήσει αισιοδοξία ότι αυτό που συμβολίζουν βρίσκεται πια στο παρελθόν. Σε μερικές περιπτώσεις η αλλαγή χρήσης μπορεί να βοηθήσει, αν π.χ. ένα θρησκευτικό μνημείο γίνει χώρος διαπολιτισμικής συνάντησης ή χώρος μελέτης θρησκευτικών φαινομένων...

7.Τουρισμός και πολιτισμός

Ο πολιτιστικός τουρισμός, όταν εφαρμόζεται λελογισμένα, αποτελεί από τους κατεξοχήν πυλώνες βιώσιμης ανάπτυξης μιας περιοχής. Σε επίπεδο Τ.Α. πρέπει να φροντίσουμε άμεσα ώστε στη διάρκεια του 2018 να διοργανωθούν ειδικές εκδηλώσεις γύρω από τα μνημεία και την κληρονομιά, που να έχουν σχεδιαστεί ώστε να έχουν πολλαπλασιαστικό όφελος στον τουρισμό μας (φεστιβάλ, μουσικές και άλλες εκδηλώσεις σε μνημεία, υπαίθρια εργαστήρια παραδοσιακών τεχνών, σύνδεση μνημείων με πολιτιστική δημιουργία).

δ. Ανάπτυξη δεξιοτήτων που σχετίζονται με την πολιτιστική κληρονομιά:

Τη χρονιά αυτή καλό θα είναι να δούμε αν, σε τοπικό επίπεδο, προστατεύονται παραδοσιακά επαγγέλματα και ασχολίες και αν υπάρχει επάρκεια εξειδικευμένου προσωπικού για την προστασία της κληρονομιάς. Επίσης να αναζητηθούν συνέργειες στην επιμόρφωση στους τομείς αυτούς.

9. Πολιτιστική κληρονομιά για όλους:

Top down προσέγγιση εναντίον bottom up.

Τα μνημεία και η κληρονομιά πρέπει να γίνουν κτήμα όλων και η τοπική αυτοδιοίκηση έχει κομβικό ρόλο σε αυτό, αφού, διδάσκοντας τους ανθρώπους σε τοπικό επίπεδο μπορεί να δημιουργήσει συνειδητοποιημένους πολίτες.

10. Η επιστήμη για την κληρονομιά

- ▣ Η προστασία κι ανάδειξη της κληρονομιάς μας απαιτεί πλέον εξειδίκευση. Με το σκεπτικό αυτό δημιουργήθηκε άλλωστε το πρόγραμμα DEN CuPID που στόχο έχει να μεταλαμπαδεύσει ειδικές γνώσεις σε στελέχη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού έτους καλό είναι να αναζητηθούν συνεργασίες με ερευνητικά και πανεπιστημιακά ιδρύματα. Άλλωστε όλα

Ενημερωθείτε!

- ▣ Από το Δεκέμβριο 2017 και για όλο το 2018 ανά δίμηνο θα εκδίδονται ενημερωτικά έντυπα (newsletters) ηλεκτρονικά. Αν θέλετε να είστε στην αιχμή της ενημέρωσης εγγραφείτε στη λίστα αποδεκτών εδώ:
- ▣ <http://ec.europa.eu/newsroom/eac/subscription-quick-generic-register-fullpage.cfm>